

«ՍԵՎԱՆԻ Խ.ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ Էքսկուրսիան՝ որպես ուսումնական, գիտաճանաչողության
զարգացում

ԱՌԱՐԿԱ՝ Աշխարհագրություն

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ Նելլի Բարամյան

Սևան 2022

Բովանդակություն

- 1. Ներածություն:**
- 2. Էքսկուրսիայի եռությունը:**
- 3. Տարրական դպրոցականների բնապահպանական կրթության ձևերն ու մեթոդները :**
- 4. Էքսկուրսիան որպես կրտսեր դպրոցականների Էկոլոգիական գիտելիքների ձեռավորման միջոց:**
- 5. Սովորողների հետ բնագիտական էքսկուրսիաների կազմակերպում և մեթոդիկա :**
- 6. Ժամանակակից հանրակրթական ծրագրերի վերլուծություն «Աշխարհի շուրջը» թեմայով:**
- 7. Մանկավարժական փորձ կրտսեր դպրոցականների բնապահպանական դաստիարակության վերաբերյալ՝ բնագիտական էքսկուրսիաների անցկացման միջոցով :**
- 8. Եզրակացություն**
- 9. Օգտագործված գրականություն:**

Ներածություն

Հետազոտության արդիականությունը. Ներկայումս տարրական դպրոցականների ուսուցման ժամանակ մեծ ուշադրություն է դարձվում ինչպես ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիաներին, այնպես էլ դասավանդման ավանդական ձևերին ու մեթոդներին:

Տարրական դասարանների երեխաների ժամանակակից ընդհանուր տարրական կրթության կարևոր մասը բնապահպանական կրթությունն է, որն ավելի արդյունավետ կլինի, եթե գործնականում օգտագործվեն դասավանդման ձևերի և մեթոդների տարբեր համակցություններ, ինչպիսիք են դասը, գործնական աշխատանքը, նախագծային գործունեությունը, դերախաղը և բնական. պատմական էքսկուրսիաներ:

Մարդկության ողջ պատմությունը անքակտելիորեն կապված է բնության հետ: Մարդկանց հետ նրա ավանդական փոխգործակցության խնդիրները վերածվել են գլոբալ բնապահպանական խնդրի: Եթե մարդիկ մոտ ապագայում չսովորեն լավ հոգ տանել բնության մասին, նրանք կկործանեն իրենց և իրենց շրջապատող աշխարհը:

Բնությունը պահպանելու համար անհրաժեշտ է դաստիարակել Էկոլոգիական մշակույթ և պատասխանատվություն՝ սկսած կրտսեր դպրոցական տարիքից, քանի որ այս պահին ձեռք բերված գիտելիքները կարող են հետագայում վերածվել ամուր համոզմունքների:

Բնապահպանական կրթությունը ժամանակակից կրթական գործընթացի կարևորագույն ուղղություններից է: Երեխաների մոտ բնության նկատմամբ պատասխանատու վերաբերմունքի ձևավորումը բարդ և երկարատև գործընթաց է: Դրա արդյունքը պետք է լինի ոչ միայն որոշակի գիտելիքների և հմտությունների տիրապետումը, այլև հուզական արձագանքման զարգացումը, բնական միջավայրն ակտիվորեն պաշտպանելու, կատարելագործելու և ազնվացնելու ունակությունն ու ցանկությունը:

Բնապահպանական որոշակի հասկացություններ ստացած աշակերտներն ավելի զգույշ կլինեն բնության և նրա հարստությունների նկատմամբ: Հետագայում դա կարող է ազդել մեր տարածաշրջանի և երկրում Էկոլոգիական իրավիճակի բարելավման վրա:

Տարրական դպրոցն այն առաջին օղակներից է, որտեղ դրվում են Էկոլոգիական մշակույթի հիմքերը: Երեխաների բնապահպանական կրթության ոլորտում մեզ մեծ ժառանգություն է թողել ականավոր ուսուցիչ Վ.Ա. Սուխոմլինսկին. Նրա կարծիքով՝ երեխաների մտածողության, զգացմունքների ու ստեղծագործության հիմքում բնությունն է:

Երեխաների մեջ այս բոլոր զգացմունքները դաստիարակելու համար անհրաժեշտ է օգտագործել այս ուղղությամբ աշխատանքի տարբեր մեթոդներ և ձևեր:

Երեխաների բնապահպանական կրթության առաջատար ձևերից մեկը բնության գրկում էքսկուրսիաներն են:

Բնագիտական էքսկուրսիաներն անհրաժեշտ են բոլոր այն դեպքերում, երբ որևէ առարկա կամ երևույթ պետք է դիտարկել իրենց սեփական միջավայրում: Սա ներառում է, օրինակ, ծառերի, թփերի, անտառային խոտերի, ձմեռող թռչունների, վաղ գարնանային ծաղկող բույսերի ուսումնասիրությունը և այլն:

Բնագիտական էքսկուրսիաները նույնպես անհրաժեշտ են բնության սեզոնային փոփոխություններին հետևելու համար:

Ուսուցիչների փորձի վերլուծությունը ցույց է տվել, որ բնապահպանական ուղղվածությամբ բնապահպանական էքսկուրսիաների անցկացումը դրական արդյունքներ է տալիս երեխաների բարոյական դաստիարակության, գեղագիտական հայացքների ձևավորման և հարգանքի առումով:

Էքսկուրսիայի Էությունը

«Էքսկուրսիա» բառը գալիս է լատիներեն «Էքսկուրսիա» բառից: Այս բառը գործածվել է 19-րդ դարում և սկզբնապես նշանակել է «փախչել, ռազմական արշավանք», ապա՝ «թռիչք, ճամփորդություն»: Հետագայում այս բառի ձևափոխումն ըստ անունների տեսակի՝ «իա» (Էքսկուրսիա + իա):

«Էություն» հասկացությունը կողմերի և կապերի ամբողջությունն է, որոնք բնորոշ են իրենց բնական փոխկախվածության մեջ վերցված և դիտարկվող հատկություններին: Էությունը- սա օբյեկտի ներքին բովանդակությունն է, որն արտահայտվում է նրա գոյության բոլոր բազմազան և հակասական ձևերի միասնությամբ:

«Էքսկուրսիայի Էությունը» հասկացությունը դիտարկելիս անհրաժեշտ է նկատի ունենալ Էքսկուրսիայի գործընթացի պայմանականությունը օբյեկտիվ պահանջներով: Յուրաքանչյուր Էքսկուրսիա ներկայացնում է գործունեության հատուկ գործընթաց, որի Էությունը որոշվում է կոնկրետ օրինաչափություններով (թեմատիկություն, նպատակաուղղվածություն, հստակություն, հուզականություն, ակտիվություն և այլն):

Էքսկուրսիայի ընթացքում ուղեցույցը օգնում է Էքսկուրսիոնիստներին տեսնել այն առարկաները, որոնց հիման վրա բացահայտվում է թեման. (առաջին առաջադրանք), լսել այդ օբյեկտների մասին անհրաժեշտ տեղեկությունը (երկրորդ առաջադրանք), զգալ սխրանքի մեծությունը, պատմական իրադարձության նշանակությունը (երրորդ առաջադրանք), տիրապետել Էքսկուրսիոն օբյեկտների ինքնադիտարկման եւ վերլուծության գործնական հմտություններին (չորրորդ առաջադրանք)... Վերջին ինդիքը լուծելիս՝ ձևավորումը տեսնելու ունակություն:

Էքսկուրսիայի նյութը, Էքսկուրսավարի մասնագիտական հմտությունը դրա ներկայացման մեջ Էքսկուրսիոնիստներին հնարավորություն է տալիս վերլուծել և անհրաժեշտ եզրակացություններ անել: Էքսկուրսավարը այս հմտությունները սերմանում է զբոսաշրջիկներին ցույց տալու և պատմելու ընթացքում: Միաժամանակ Էքսկուրսիայի հեղինակները հանդես են գալիս որպես Էքսկուրսավարի ակտիվ օգնականներ:

Էքսկուրսիայի նպատակներից մեկը- զարգացնել Էքսկուրսիոնիստների վերաբերմունքը Էքսկուրսիայի թեմային, պատմական դեմքերի գործունեությանը,

իրադարձություններին, փաստերին, ընդհանրապես էքսկուրսիայի նյութին և տալ դրան սեփական գնահատականը:

Գնահատական տալ նշանակում է պատկերացում կազմել ինչ-որ մեկի, ինչ-որ բանի մասին, որոշել ինչ-որ մեկի կամ ինչ-որ բանի իմաստը, բնավորությունը, դերը, ճանաչել ինչ-որ մեկի արժանիքները, դրական հատկությունները:

Էքսկուրսիայի գնահատականը էքսկուրսիոնիստի եզրակացություններն են, որոնց առաջնորդում է զբոսավարը:

Էքսկուրսիայի նկատմամբ վերաբերմունքը պետք է հասկանալ այսպես. ցանկացած գործողությունների ընկալում; ըմբռնումը կոնկրետ իրավիճակի, որտեղ գրողը, քանդակագործը (արվեստագետը) ստեղծում էր իր գործը:

Այս գործընթացում կարևոր դեր է խաղում էքսկուրսիոն նյութը, էքսկուրսավարի կողմից դրա ներկայացումը, միջոցառման «տեսակետը» և էքսկուրսավարի գնահատումը, ինչպես նաև էքսկուրսավարի համոզմունքը, որ նա իրավացի է: Այս գործընթացում գլխավորը հասկանալու խնդիրն է: Էքսկուրսիոնիստների մեծ մասն ընկալում է էքսկուրսավարի տեսակետը, որը հիմք է դառնում նյութը հասկանալու և ցուցադրման թեմայի և պատմության նկատմամբ վերաբերմունք ձևավորելու համար:

Էքսկուրսիա- տեսարժան վայրերի, պատմության և մշակույթի հուշարձանների մեթոդական մտածված ցուցադրություն, որը հիմնված է տեսարժան վայրերի առջև գտնվող առարկաների վերլուծության, ինչպես նաև դրանց հետ կապված իրադարձությունների մասին հմուտ պատմության վրա: Սակայն «էքսկուրսիա» հասկացության էությունը միայն սրանով իջեցնելը սխալ կլինի:

Դիտարկենք «էքսկուրսիա» տերմինի մի քանի ձևակերպումներ, որոնք հրապարակվել են տարբեր հրապարակումներում վերջին 70 տարիների ընթացքում: Դրանցից առաջինն այսպիսի տեսք ունի. Էքսկուրսիա- կա զբոսանք, որն իր խնդիրն է դնում որոշակի թեմայի ուսումնասիրությունը որոշակի նյութի վրա» :

Նկարագրելով երեխաների հետ արտադպրոցական աշխատանքում էքսկուրսիաների անցկացման վայրը՝ էքսկուրսիոնիստ Լ.Բարիսաշը կարծում էր, որ. էքսկուրսիա- սա որոշակի գիտելիքներ ձեռք բերելու տեսողական մեթոդ է, ուսուցում հատուկ ղեկավարի (ուղեցույցի) հետ որոշակի առարկաների (թանգարան, գործարան, կոլտնտեսություն և այլն) նախապես մշակված թեմայով այցելությունների միջոցով:

Մենք նաև մեջ բերենք ամենավերջին հրապարակված սահմանումներից մեկը. Էքսկուրսիա- ուսումնական և արտադարձական աշխատանքի հատուկ ձև, որում ուսուցիչ-ուղեցույցի և նրա ղեկավարած դպրոցական-Էքսկուրսիոնիստների համատեղ գործունեությունն իրականացվում է բնական պայմաններում (գործարան, պատմության և մշակույթի հուշարձաններ, հիշարժան վայրեր, բնություն և այլն) կամ հատուկ ստեղծված հավաքածուների շտեմարաններում (թանգարան, ցուցահանդես)»: Սրանք Էքսկուրսիոն գիտնականների կարծիքներն են:

Դիտարկենք «Էքսկուրսիա» տերմինի մեկնաբանությունը, որը տրված է տարբեր բառարաններում և հանրագիտարաններում: Այս տերմինի ամենավաղ (1882) մեկնաբանությունը տալիս է.

Վ. Դալ. Էքսկուրսիա- վարել, քայլել, դուրս գալ ինչ-որ բան փնտրելու, խոտաբույսեր հավաքելու և այլն: Փոքր սովետական հանրագիտարանում (1931, հատոր 10, էջ 195) տերմինը բացահայտված է հետևյալ կերպ. Էքսկուրսիա- կոլեկտիվ այցելություն ցանկացած վայր, արդյունաբերական ձեռնարկություններ, թանգարաններ և այլն, հիմնականում գիտական կամ կրթական նպատակով»:

Բացատրական բառարան- (Լ.Ն.Ուշակովի ղեկավարությամբ, 1940 թ.) բառը « Էքսկուրսիա«Բացատրվում է որպես «կոլեկտիվ ճամփորդություն կամ զբոսանք՝ գիտական, կրթական կամ ժամանցային նպատակով»:

Փոքր սովետական հանրագիտարանում (1960 թ., հատոր 10, էջ 770) ասվում է, որ «Էքսկուրսիան կոլեկտիվ ճամփորդություն է կամ գիտական, հանրակրթական կամ մշակութային ու կրթական նպատակներով շրջագայություն դեպի տեսարժան վայրեր»:

Էքսկուրսիայի վերը նշված սահմանումների մեջ կարող եք գտնել որոշ անհամապատասխանություններ: Դրանք պատահական չեն և հիմք չեն տալիս Էքսկուրսիայի վերաբերյալ հակադիր տեսակետների առկայության մասին եզրակացությունների: Յուրաքանչյուր ձևակերպում կապված է Էքսկուրսիայի որոշակի ժամանակահատվածում գործելու հետ: Այստեղից էլ՝ որոշակի ժամանակին բնորոշ նպատակների, նպատակների և Էքսկուրսիաների ձևերի ձևավորման տարբերությունները: Տարիների ընթացքում առաջադրանքները բարդանում են: Էքսկուրսիաների համար դրված են տարբեր նպատակներ, փոխվում են դրանց վարման ձևերը: Միևնույն ժամանակ, Էքսկուրսիայի առանձնահատկությունները, դրա տարբերությունները մշակութային և կրթական աշխատանքի այլ ձևերից, ավելի հստակ են դրսևորվում: Եվ միևնույն ժամանակ չի կարելի անտեսել առանձին

գիտնականների՝ Էքսկուրսիան ավելի նեղ շրջանակներով սահմանափակելու փորձերը:

Որոշ բառարաններում, օրինակ Չամառոտ մանկավարժական բառարանում (1989, էջ 300-310) և ուսումնական ձեռնարկներում Էքսկուրսիան դիտվում է որպես տեսողական ուսուցման, ուսուցման և ուսումնական աշխատանքի ձևերից մեկը: Միևնույն ժամանակ ընդգծվում է կողմերից միայն մեկի կարևորությունը, այն է, որ Էքսկուրսիաները ուսումնական գործընթացը տեղափոխում են շրջակա միջավայրում գտնվող կամ թանգարանում ցուցադրված առարկաների (օբյեկտների) դիտարկման միջավայր:

Էքսկուրսիան, լինելով կոնկրետ հեղինակների ստեղծագործություն, կառուցված է՝ հաշվի առնելով գրական ստեղծագործության պահանջները և ունի իր սյուժեն, որին ենթակա է ողջ Էքսկուրսիոն նյութը: Տեսարժան վայրերի շրջագայությունը, իր նպատակներով և անցկացման ձևով, ավելի բարդ է, քան ճամփորդական Էքսկուրսիայի մասին տեղեկատվությունը կամ հրահանգչի զրույցը արշավի ընթացքում: Թեմատիկ Էքսկուրսիան, համեմատած քաղաքի տեսարժան վայրերի հետ, ավելի բարդ է իր կառուցվածքով, բովանդակությամբ, մեթոդաբանությամբ:

Էքսկուրսիայի զարգացման ուղին գնում է դրա էությունը փոխելու գծով: Էքսկուրսիան ի սկզբանե զբոսանք էր գործնական առաջադրանքներով, ինչպիսիք են բուժիչ դեղաբույսերի որոնումը: Այնուհետև նա բախվեց գիտական առաջադրանքների, ինչպիսիք են տեղական պատմության թանգարանի համար ցուցանմուշների նույնականացումը: Ինքնակրթության նոր ձևերի որոնումն առաջ է քաշել Էքսկուրսիաների ընդհանուր կրթական նպատակ. Ուսումնական աշխատանքը բարելավելու, այն ավելի արդյունավետ դարձնելու ցանկությունը Էքսկուրսիան դարձրեց մշակութային և կրթական աշխատանքի տեսակներից մեկը:

Տարրական դպրոցականների բնապահպանական կրթության ձևերն ու մեթոդները

Տարրական դպրոցականների բնապահպանական կրթության հիմնական ձևերն ու մեթոդները ներառում են.

1. Դաս- վերապատրաստման կազմակերպման ձև, որի ընթացքում ուսուցչի կողմից վերապատրաստման դասընթացներ են անցկացնում մշտական կազմի, նույն տարիքի և մակարդակի ուսուցման ուսանողների խմբի հետ որոշակի ժամանակով սահմանված ժամանակացույցի համաձայն՝ կրթական նպատակներին հասնելու համար. . Յուրաքանչյուր դաս նվիրված է ծրագրի կոնկրետ խնդրի ուսումնասիրությանը և հետևաբար ամբողջական է և միևնույն ժամանակ հանդիսանում է նախորդ դասերի շարունակությունն ու հետագա դասերի աջակցությունը:

Ճանաչողական հետաքրքրության խորացումը, բնության հանդեպ սիրո խթանումը նպաստում է խաղերի ներմուծմանը կրթական գործընթաց: Նրանք օգնում են երեխաներին յուրացնել առարկաների որակներն ու հատկությունները, համախմբել բնության մեջ վարքի նորմերն ու կանոնները:

2. Դիդակտիկ խաղ- Դա այնպիսի հավաքական, նպատակաուղղված կրթական գործունեություն է, երբ յուրաքանչյուր մասնակից և թիմն ընդհանուր առմամբ միավորվում են հիմնական խնդրի լուծմամբ և իրենց վարքագիծը կողմնորոշվում են դեպի հաղթանակ:

Դիդակտիկ խաղում գործունեության հիմնական տեսակը դաստիարակչական գործունեությունն է, որը հյուսվում է խաղի մեջ և ձեռք է բերում համատեղ խաղի առանձնահատկություններ. ուսումնական գործունեություն... Դիդակտիկ խաղի կանոնները մանրակրկիտ մտածված են և հաղորդվում երեխաներին նախքան այն սկսելը:

3. Դիդակտիկ խաղերի գործառույթները.

- ❖ ակտիվացնել ճանաչողական գործընթացները;
- ❖ խթանել երեխաների հետաքրքրությունը և ուշադրությունը.
- ❖ զարգացնել կարողությունները;
- ❖ երեխաներին ծանոթացնել կյանքի իրավիճակներին;

- ❖ սովորեցնել նրանց գործել ըստ կանոնների.
- ❖ զարգացնել հետաքրքրասիրությունը;
- ❖ ամրապնդել գիտելիքներն ու հմտությունները:

Բնապահպանական դիդակտիկ խաղերը ներառում են խաղաքարտերով խաղեր, ինչպիսիք են լոտո, խաղեր - վիկտորիաներ, ինչպիսիք են «Ով որտեղ է ապրում», խաղեր - հանելուկներ, օրինակ, քարտի «դիմանկարով»՝ հերքարիումում բույս գտնելու համար:

ա. Դերային խաղերբնապահպանական բովանդակությունը հիմնված է գործունեության սոցիալական բովանդակության մոդելավորման վրա: Ի տարբերություն խաղային իրավիճակում սովորելու սովորական դասի, տեղի է ունենում հասկացությունների, գաղափարների, փաստերի ակտիվ վերակառուցում և վերախմբավորում, որոնք կապված են հասարակության կամ քաղաքական գործչի, գիտնականի, ադմինիստրատորի կամ տեխնիկական անունից պատասխանատու ելույթի կառուցման հետ: մասնագետ: Օրինակ՝ «Բնապահպանական փորձաքննություն» խաղը՝ մայրուղու և գետի միջև որոշել են ավտոլվացման կետով գազացակայան կառուցել: Քննարկում է ծավալվում «Էկոլոգների», «ինժեներների» խմբերի միջև.

«Ավտովարորդներ». Դերային վարքագիծը հնարավորություն է տալիս կրտսեր աշակերտին դրսևորել անկախ դատողություն: Ձևավորում է քննարկում վարելու նրանց կարողությունը:

բ. Սիմուլյացիոն բնապահպանական խաղեր շրջակա միջավայրի մոդելավորման հիման վրա: Օրինակ՝ «Ո՞վ որտեղ է ապրում» խաղը: բացահայտում է կենդանիների բաշխման կախվածությունը շրջակա միջավայրի պայմաններից.

4. Էկոլոգիական հեքիաթներ- սրանք հեքիաթներ են, որոնք կրում են «բնապահպանական տեղեկատվություն», այսինքն. տալ գիտելիքներ կենդանիների բնության, սովորությունների մասին, օգնել ընդլայնել Էկոլոգիական հորիզոնները, ըմբռնել շրջապատող աշխարհը և մարդկանց փոխհարաբերությունները շրջակա միջավայրի հետ, ձևավորել տարրական Էկոլոգիական հասկացություններ.

Նրանք սովորեցնում են սովորել իրենց շրջապատող աշխարհի մասին, զարգացնել բնության մեջ բարեկեցության պատկանելիության զգացումը, մտածել իրենց գործողությունների հետևանքների մասին՝ կապված իրենց շրջապատող աշխարհի հետ:

5. Բնապահպանական նպատակներակտիվացնել ճանաչողական գործունեությունը, ընդլայնել բնագիտական հասկացությունների շրջանակը, դաստիարակել մշակութային անհատականություն, որն ընդունակ է սիրել բնությունը, պաշտպանել և պահպանել այն: Դրանք ոչ միայն խթանում են երեխաների հետաքրքրասիրությունը, այլև նպաստում են հոգատարության դրսևորմանը և հոգատարության դրսևորմանը բնության վիճակի նկատմամբ: Դրանք ներառում են հանելուկներ բույսերի, կենդանիների, բնական երևույթների, խաչբառերի, ռեբուսների և բուն խնդրի մասին:

6. Շրջակա միջավայրի մոդելավորում- սա երեխաների կողմից ուսուցչի օգնությամբ գրաֆիկական և դինամիկ սխեմաների (մոդելների) կառուցումն է, որն արտացոլում է բնության մեջ որոշակի հարաբերություններ: Մոդելները հեշտացնում են ուսանողներին հասկանալ կապերը, ծառայում են որպես աջակցություն դրանց մասին գիտելիքների անգիր և վերարտադրման համար:

7. Էքսկուրսիա դեպի բնություն- Սա ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ձև է, որն ուղղված է ուսումնական նյութի յուրացմանը, բայց իրականացվում է դպրոցից դուրս, որը թույլ է տալիս դիտարկել, ինչպես նաև ուղղակիորեն ուսումնասիրել տարբեր առարկաներ, երևույթներ և գործընթացներ բնական կամ արհեստականորեն ստեղծված պայմաններում:

Էքսկուրսիան որպես կրտսեր դպրոցականների Էկոլոգիական գիտելիքների ձեռավորման միջոց

«Ռուսաց լեզվի բացատրական բառարանում» «Էքսկուրսիա» բառը հասկացվում է որպես կոլեկտիվ ճանապարհորդություն կամ զբոսանք ինչ-որ տեղ գիտական, կրթական կամ ժամանցային նպատակով:

Բնագիտության ուսուցման մեջ չափազանց կարևոր են ուղեկցվող Էքսկուրսիաները: Առանց նրանց, այս առարկայի ուսումնասիրությունը չի կարող արդյունավետ կերպով իրականացվել: Էքսկուրսիաները հեշտացնում են բնական պատմության դպրոցական դասընթացի կապը կյանքի, շրջակա բնության հետ:

Էքսկուրսիաների առանձնահատկությունը կրթական աշխատանքի այլ ձևերի համեմատությամբ կայանում է նրանում, որ դրանց վրա ուսանողները հնարավորություն ունեն հստակ հասկանալ բնության մեջ գոյություն ունեցող հարաբերությունները:

Էքսկուրսիաների ուսումնադաստիարակչական արժեքը մեծ է, դրանք օգնում են երեխաներին «... ընդլայնել իրենց հորիզոնները՝ դիտարկելով վայրի բնությունը, կենդանի մարդկանց, նրանց աշխատանքը, նրանց հարաբերությունները»:

Բարձր գնահատված Էքսկուրսիաներ դեպի բնություն Է.Ի. Տիխեևան, ով զգալի ներդրում է ունեցել դրանց իրականացման մեթոդաբանության մշակման գործում: Դրա հիմնական պահանջը յուրաքանչյուր երեխայի համար Էքսկուրսիայի բովանդակությունը հետաքրքիր դարձնելն է, քանի որ «դիտարկման ճշգրտությունն ու ընկալման խորությունը համաչափ են հետաքրքրությանը»: Որքան հաջող էր Էքսկուրսիան, որքան այն հետաքրքրեց և գրավեց երեխաներին, այնքան ավելի բազմազան կարճազանքեն դրան ապագայում. հիշեք, հարցրեք, արտացոլեք այն, ինչ նրանք տեսել և զգացել են խաղի, տեսողական գործունեության մեջ:

Գիտնականների կողմից իրականացված հետազոտությունները վերջին տարիները, համոզիչ կերպով ցույց են տալիս, որ Էքսկուրսիաները բարենպաստ պայմաններ են ստեղծում երեխաների համակողմանի զարգացման համար: Դպրոցականների ծանոթությունը շրջապատի հետ առաջին քայլերն են հայրենի հողը, հայրենի բնությունը ճանաչելու, հայրենիքի հանդեպ սերը սերմանելու համար:

Բնության բազմակողմ աշխարհը դպրոցականների մոտ արթնացնում է հետաքրքրասիրություն, առաջացնում զարմանք: «Անկեղծ զարմանք բնության բացահայտված գաղտնիքի վրա», - նշում է Բ. Ա. Սուխոմլինսկին, «հզոր խթան մտքի արագ հոսքի համար»: Երեխայի հետաքրքրասիրությունը, նրա հետաքրքրասիրությունը դրսևորվում են ճանաչողական հարցերում, որոնք օգնում են նրան կողմնորոշվել շրջապատող աշխարհում, բացահայտել առկա կապերն ու կախվածությունները:

Ուստի ուսուցիչները, ուղղորդելով երեխաների գործունեությունը, պետք է խթանեն նրանց ճանաչողական գործունեությունը, հարցերի առաջացումը, դրանց պատասխանները գտնելու ցանկությունը, փորձեն ուժեղացնել և խորացնել նրանց հետաքրքրությունը բնության, նրա գիտելիքների նկատմամբ:

Միաժամանակ նրանք երեխաներին սովորեցնում են ճիշտ անվանել առարկաները, բնական երևույթները, դրանց հատկությունները, որակները, զարգացնել իրենց մտքերն ու տպավորությունները արտահայտելու կարողությունը: Եվ արդյունքում երեխայի խոսքը դառնում է ավելի հարուստ, ավելի բովանդակալից, համահունչ; երեխաները սովորում են նկարագրել իրենց տեսածը, տրամաբանել:

Խոսելով բնագիտության հիմնադիրների՝ որպես գիտության, մեթոդիստ բնագետների մասին, չի կարելի չհիշել ռուս մեծ ուսուցչի խոսքերը Վ. Սուխոմլինսկին. Նա գրել է. «Շատ կարևոր է, որ բնության, գեղեցկության, երաժշտության, ֆանտազիայի, ստեղծագործական զարմանալի աշխարհը, որը շրջապատում էր երեխաներին դպրոցից առաջ, չփակի դասարանի դուռը աշակերտի համար... Մտածողության առաջին դասերը չպետք է լինեն դասարանում, ոչ թե գրատախտակի առջև, այլ բնության մեջ...»:

Հիմնական սկզբունքը Վ.Ա. Սուխոմլինսկի - կրթություն բնության միջոցով, մշտական հաղորդակցություն բնության հետ: «Գնացեք դաշտ, այգի, խմեք մտքի աղբյուրից, և այս կենդանի ջուրը ձեր ընտանի կենդանիներին կդարձնի իմաստուն հետազոտողներ, հետաքրքրասեր, հետաքրքրասեր մարդիկ և բանաստեղծներ: Այն, ինչ բաց է թողնվել մանկության մեջ, երբեք չի կարող փոխհատուցվել պատանեկության տարիներին, և առավել եւս՝ հասուն տարիքում: Այս կանոնը վերաբերում է երեխայի հոգեւոր կյանքի և հատկապես գեղագիտական դաստիարակության բոլոր ոլորտներին: Չգայունությունը, գեղեցկության նկատմամբ զգայունությունը մանկության տարիներին անհամեմատ ավելի խորն է, քան անհատականության զարգացման հետագա տարիներին:

Տարրական դպրոցի ուսուցչի հիմնական խնդիրներից մեկը գեղեցկության անհրաժեշտության դաստիարակությունն է, որը մեծապես որոշում է երեխայի հոգեւոր կյանքի ողջ կառուցվածքը, նրա փոխհարաբերությունները թիմում: Գեղեցկության կարիքը հաստատում է բարոյական գեղեցկությունը՝ առաջացնելով անհանդուրժողականություն և անհանդուրժողականություն ամեն գռեհիկ ու տգեղ ամեն ինչի նկատմամբ»:

Շրջայցի ընթացքում մենք ձգտում ենք ցույց տալ նրանց աշխարհը, որպեսզի նրանք մտածեն այն ճշմարտության մասին, որ բնությունը մեր տունն է, և եթե մենք վատնող ու անհոգ լինենք, մենք կկործանենք այն:

Սովորողների հետ բնագիտական էքսկուրսիաների կազմակերպում և մեթոդիկա

Էքսկուրսիան ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ձև է, որն ուղղված է ուսումնական նյութի յուրացմանը, բայց իրականացվում է դպրոցից դուրս: Երբ ամբողջ դասարանը մասնակցում է շրջագայության, և շրջագայության նյութը սերտորեն կապված է գիտական ծրագրի հետ, այն դառնում է հասարակական ծառայության ձև: Տվյալ դեպքում այն ներառված է դասակարգի մեջ և հանդիսանում է ուսումնական գործընթացի կարևոր մասը: Բացի այդ, էքսկուրսիա կարող է լինել արտադասարանական գործունեության ձև, երբ այն անցկացվում է առանձին, առավել հետաքրքրված ուսանողների խմբի հետ

Տարրական դպրոցում իրականացվում են արտադասարանական աշխատանքներ, մասնավորապես.

- ❖ Սպորտային և ռեկրեացիոն ուղղություն;
- ❖ Հոգևոր և բարոյական;
- ❖ Սոցիալական;
- ❖ Ընդհանուր մտավորական;
- ❖ Ընդհանուր մշակութային.

Նշված են արտադասարանական գործունեության կազմակերպման ձևերը՝ էքսկուրսիաներ, շրջաններ, բաժիններ, կլոր սեղաններ, գիտաժողովներ, վեճեր, դպրոցական գիտական ընկերություններ, օլիմպիադաներ, մրցույթներ, հետախուզական և գիտական հետազոտություններ, սոցիալապես օգտակար պրակտիկա և այլն:

Էքսկուրսիան թույլ է տալիս համատեղել ուսումնական գործընթացը դպրոցում իրական կյանքի հետ: Էքսկուրսիայի ժամանակ ուսուցիչը հնարավորություն ունի անցյալի իրադարձություններն ուղղակիորեն կապել կոնկրետ պատմական հուշարձանների հետ՝ այդ իրադարձությունների խուլ վկաների հետ, ինչը օգնում է ուսանողներին ստեղծել ավելի ճշգրիտ պատկերացումներ հեռավոր անցյալի մասին. էքսկուրսիան օգնում է դպրոցականներին դառնալ, ասես, անցյալի պատմական իրադարձությունների ժամանակակիցները:

Էքսկուրսիաների թեման բազմազան է. Այն կարող է ներկայացված լինել հետևյալ խմբերով.

- ❖ Էքսկուրսիաներ դեպի բնություն (այգի, անտառ, ջրային մարմին, դաշտ)՝ սեզոնային փոփոխությունները, բույսերի և կենդանիների կյանքը ուսումնասիրելու նպատակով. համայնքներ;
- ❖ Էքսկուրսիաներ, որոնք մարդկանց ծանոթացնում են սեզոնային աշխատանքին (բերքահավաք, հերկ, այգեգործություն և այգեգործություն, սաղարթների և ձյան մաքրում և այլն);
- ❖ Էքսկուրսիաներ, որոնք բացահայտում են բնության պահպանության և պահպանման խնդիրները բնական և արհեստականորեն ստեղծված պայմաններում (կենդանաբանական այգի, ջերմոց, արգելոց, կենսաբանական գրասենյակ, ձմեռային այգի);
- ❖ Էքսկուրսիաներ, որոնք ներկայացնում են տարբեր մասնագիտություններ և մարդկանց աշխատանքը (գործարան, գործարան, գրադարան, թատրոն և այլն)
- ❖ Էքսկուրսիաներ՝ նվիրված հայրենի հողի տեսարժան վայրերի ուսումնասիրությանը (ճարտարապետական հուշարձաններ, թանգարաններ, մեծ մարդկանց հուշարձաններ, հուշահամալիրներ);
- ❖ Էքսկուրսիաներ դեպի հայրենի հողի պատմական վայրեր (պատմագեոարվեստական հուշարձաններ, մարտերի վայրեր, հուշահամալիրներ).

Էքսկուրսիաների համակարգված անցկացումը զարգացնում է ուսանողների հմտությունները իրենց տարածաշրջանը բացահայտելու համար:

Առանձնացնենք մի քանի սկզբունքորեն կարևոր ասպեկտներ, որոնք ուսուցիչը պետք է նկատի ունենա Էքսկուրսիա կազմակերպելիս և անցկացնելիս:

1. Չգացմունքային կողմը. Ուսուցիչը պետք է փորձի պահպանել երեխաների հուզական վիճակը, որն առաջանում է Էքսկուրսիայով: Սա ձեռք է բերվում ավտորիտար դեկավարությունը բացառելու միջոցով. («Այստեղ կանգնիր», «Այնտեղ մի նայիր», «Մի վազիր» և այլն) :
2. Էքսկուրսիայի ընթացքում ուսուցիչը պետք է, պատկերավոր ասած, «թողնի սանձը» ազատություն; կարճ ժամանակ տրամադրել դիտարկվող օբյեկտի հետ շփվելու համար. Պետք է խուսափել խիստ կարգապահական դիտողություններից, պատիժներից և ուղղակի հրահանգներից: Զաղորդակցման ոճը պետք է լինի անպայման գաղտնի, նուրբ, անկեղծ:

Հակառակ դեպքում Էքսկուրսիան երեխաների վրա Էմոցիոնալ բացասական տպավորություն կթողնի:

3. Կազմակերպչական կողմ. Ուսուցիչը զգուշորեն և նախապես պատրաստում է յուրաքանչյուր Էքսկուրսիա. սահմանում է Էքսկուրսիայի թեման, ներկայացումները և հիմնական հասկացությունները, որոնք մշակվելու են Էքսկուրսիայի ընթացքում. ընտրում է Էքսկուրսիայի վայրը. մշակում է Էքսկուրսիոն երթուղի; անպայման այցելում է Էքսկուրսիայի վայր՝ ծանոթանալու դրան, ընտրում ամենահետաքրքիր և բնորոշ առարկաները ուսանողների ցուցադրման և ինքնադիտարկման համար. որոշում է հանգստի կանգառների վայրը. Ուսուցչի այս աշխատանքն ավարտվում է Էքսկուրսիայի պլանի կազմմամբ:
4. Էքսկուրսիայի ընթացքը պլանավորելիս ուսուցիչը պետք է նախատեսի հետևյալ կառուցվածքային տարրերը.
 - ❖ ուսուցչի կարճ ներածական խոսք կամ ներածական զրույց ուսանողների հետ, որում անհրաժեշտ է արտացոլել սեզոնը, շրջակա անշունչ և վայրի բնության վիճակը.
 - ❖ Ուսանողների ինքնուրույն աշխատանք;
 - ❖ Հաշվետվության ձև դպրոցականների համար;
 - ❖ Անկախ աշխատանքի կատարման ստուգում;
 - ❖ Ընդհանրացնող զրույց.

Ուսանողները պետք է պատրաստ լինեն նաև Էքսկուրսիայի: Ուսուցիչը նրանց նախապես ծանոթացնում է Էքսկուրսիայի թեմային և դրա առաջադրանքներին, հարցերով, որոնց պատասխանները պետք է գտնեն աշակերտները. ուսանողներին բաժանում է բաժինների՝ խմբեր՝ Էքսկուրսիայի ընթացքում ավելի լավ կառավարելու համար, խմբի մեջ նշանակում է ավագ, Էքսկուրսիայի սարքավորումներ է տալիս՝ հերբարիոմի թղթապանակներ, բանկա, ցանցեր, խոշորացույց և այլն: Կախված Էքսկուրսիայի բովանդակությունից և նպատակներից՝ բաժանում է ինքնուրույն աշխատանքի առաջադրանքներ՝ խմբերի միջև հավաքելով բնական նյութ:

Մինչ Էքսկուրսիայի մեկնարկը ուսուցիչը դասարանում աշակերտներին տեղեկացնում է Էքսկուրսիայի նպատակի, ծրագրի և երթուղու մասին, բաժանում է ինքնուրույն աշխատանքի առաջադրանքներ: Բացի այդ, անհրաժեշտ է ցուցումներ տալ բնության մեջ վարքագծի կանոնների, երթուղու շարժման մասին: Ցանկացած Էքսկուրսիա դեպի բնություն լավագույնս սկսվում է բնական լանդշաֆտի նկարագրությամբ: Ուսուցիչը երեխաների ուշադրությունը հրավիրում է սեզոնին,

տվյալ սեզոնում անշունչ և կենդանի բնության վիճակին, տալիս է տարածքի նկարագրությունը կամ գրույց վարում աշակերտների հետ՝ հիմնվելով նրանց անմիջական դիտարկման վրա: Անհրաժեշտ է նաև ուսանողներին խմբերի բաժանել ինքնուրույն աշխատանքի և նրանց թելադրել էքսկուրսիայի համար անհրաժեշտ օժանդակ միջոցների ցուցակները: Ավելի լավ է յուրաքանչյուր աշակերտին անհատապես փոխանցել ընդհանուր առաջադրանքները: Պետք է բացատրել, թե ինչ և ինչպես պատրաստել էքսկուրսիոնիստներին, ինչ ցուցակներ պետք է կազմել, ինչպես կազմել դիտարկումների արդյունքները:

Այսպիսով, օրինակ, նախքան էքսկուրսիա անցկացնելը «Աշնան նշանները. Տերևների անկում» ուսանողներին առաջարկվում են հետևյալ հարցերն ու առաջադրանքները.

1. Սիրում եք աշունը:
2. Ո՞ր բանաստեղծներն են բանաստեղծություններ գրել աշնան մասին:
3. Ինչպե՞ս է եղանակը փոխվել հոկտեմբերին:
4. Համապատասխանեցրեք մեկ ծառի տերևները, որպեսզի բոլոր անցումները կանաչից դեղինից կարմիրին ներկայացված լինեն:
5. Որոշիր, թե որ ծառին են պատկանում տերեւները:
6. Ո՞ր տերևներն են ձեզ ամենաշատը դուր եկել: Ինչո՞ւ:
7. Ի՞նչ գույներ պետք է խառնել աշնանային տերեւների երանգներ ստանալու համար:
8. Ի՞նչ անուններ կարող եք մտածել այս տերևների համար:
9. Տանը երեխաները հավաքված տերեւներից պանելներ են պատրաստում՝ մասնակցություն ցուցահանդեսին:

Որքան շատ երեխան իմանա բնության կյանքի մասին, այնքան ավելի շատ հնարավորություններ կունենա նրա նկատմամբ ճիշտ վերաբերմունք ձևավորելու, իր հայրենի վայրերի գեղեցկության հանդեպ սեր սերմանելու համար:

Էքսկուրսիաների հաջող անցկացման համար, սխալներից ու թերություններից խուսափելու համար, որոնք կարող են մեծապես արժեզրկել էքսկուրսիան, սկսնակ ուսուցիչը պետք է հիշի որոշ կանոններ

Յիմնական պահանջը տեսարժան վայրեր այցելողների ակտիվ աշխատանքը կազմակերպելն է, դրանք միայն հանդիսատեսին ու ունկնդիրներին չթողնելը: Այդ նպատակով նրանց պետք է տրվեն անհատական ինքնուրույն առաջադրանքներ՝ նյութ գտնելը, հավաքելը և բաշխելը, բնական որոշ երևույթների դիտարկումը, կոնկրետ չափումներ կատարելը և այլն:

Յաջորդիվ պետք է կազմակերպել հավաքագրված նյութի վերանայում, զրույց՝ բացատրելու որոշ դիտարկվող երևույթների պատճառները: Այս աշխատանքը վերջապես ավարտված և ընդհանրացված է արդեն դպրոցում: Երբեմն նախնական ընդհանրացում է կատարվում էքսկուրսիայից անմիջապես հետո, իսկ վերջնական ամփոփումն իրականացվում է արդյունքների պաշտոնականացումից հետո:

Ուսանողները սովորաբար առավել ակտիվ են, երբ էքսկուրսիաների ժամանակ օգտագործվում է հետախուզական մեթոդ: Այն պահանջում է էքսկուրսիոնիստներից ավելի շատ նախաձեռնողականություն աշխատանք կատարելու, առարկաներ և երևույթներ դիտարկելիս, ավելի անկախ եզրակացություններ՝ հիմնվելով էքսկուրսիայի ընթացքում տեսածի և ուսումնասիրածի վրա: ,

Բայց կարճ ժամանակում ավելի շատ նյութ լուսաբանելու անհրաժեշտության պատճառով էքսկուրսիաներում սովորաբար գերակշռում է պատկերագարի մեթոդը: Այնուամենայնիվ, հնարավորության դեպքում պետք է ներդրվեն աշխատանքի հետազոտական մեթոդներ: Ուսուցիչը պետք է ձգտի դրան՝ բարելավելով էքսկուրսիաների կազմակերպման մեթոդաբանությունը, քանի որ երեխաները փորձ և գիտելիքներ են ձեռք բերում:

Երկրորդ կանոնը, որը բխում է առաջինից, նյութի, ուսումնասիրված առարկաների և առաջադրանքների կոնկրետությունն է: Էքսկուրսիայի ընթացքում ավելի լավ է խուսափել երկար բանավոր բացատրություններից և հիմնական թեմայից և առարկաներից ցանկացած շեղումներից: Եթե ավելի երկար բանավոր բացատրություններ են անհրաժեշտ, ապա ավելի լավ է դրանք անել ոչ թե բուն էքսկուրսիայի ժամանակ, այլ դրանից առաջ կամ հետո՝ արդյունքների մշակման ժամանակ:

Դուք նաև չպետք է ծանրաբեռնեք տեսարժան վայրեր այցելողներին որոշակի օբյեկտների անունների համար հատուկ տերմիններով: Պետք է հիշել, որ երեխաները հակված են ցանկանալ իմանալ որոշակի օբյեկտի անունը. սա միանգամայն բնական ցանկություն է՝ փոխկապակցելու որոշակի առարկայի օբյեկտիվ և բանավոր ներկայացումը: Բայց, որպես կանոն, կրտսեր ուսանողների

հետ էքսկուրսիաների ժամանակ խորհուրդ է տրվում դիտարկել ոչ ավելի, քան 8-10 առարկա: Էքսկուրսիայի նպատակն է բացահայտել բնության մեջ նկատվող կապերն ու հարաբերությունները: Այս նպատակին ոչ մի կերպ չի հաջողվում հիշողությունը տերմինաբանությամբ բեռնելով: Պետք է անուններ տալ, բայց քիչ քանակությամբ, որպեսզի հիշողությունը «չխցանեն» ու չհոգնեցնեն ուսանողներին: Ցանկության և անհրաժեշտության դեպքում կարող եք առաջարկել ինչ-որ բան կարդալ գիտահանրամատչելի և գեղարվեստական գրականությունից:

Հաջորդ պահանջը էքսկուրսիաների ժամանակ տարբեր առարկաներ ճիշտ ցույց տալու կարողությունն է՝ չբացառելով ամենափոքրերը: Ցանկացած բացատրություն տալու ժամանակ ուսուցիչը նախ պետք է համոզվի, որ զբոսաշրջիկները հավաքված են իր շուրջը: Ուստի աշակերտները ծանոթանում են էքսկուրսիաների վարքագծի կանոններին:

Էքսկուրսիաների ժամանակ մեծ, լավ տեսանելի առարկաների զննումը հատուկ սարքավորում չի պահանջում: Դժվար է ուսումնասիրել փոքր առարկաները, երբեմն շատ փոքր չափերով (փոքր միջատներ, բույսերի կառուցվածքի որոշ մանրամասներ և այլն) օղակները:

Ուսումնական էքսկուրսիան չպետք է վերածվի զբոսանքի, հետևաբար անհրաժեշտ է սովորեցնել ուսանողներին տեսրեբում գրել իրենց բոլոր դիտարկումներն ու աշխատանքները՝ չհենվելով հիշողության վրա. հակառակ դեպքում շատ բան կմոռացվի նրանց կողմից:

Ի վերջո, պետք է երեխաներին սովորեցնել հավաքել միայն անհրաժեշտ նյութերը և դպրոց բերելով, մշակել, կարգի բերել. կենդանի առարկաները տեղավորել նրանց համար հարմար պայմաններում. Առանց դրա, շատ բան կկորչի. այն կփչանա և չի կարող օգտագործվել դասարանում սովորելու ժամանակ: Ուսուցիչը պետք է հստակ սահմանի, թե որ առարկաները պետք է հավաքվեն, և որոնք ոչ մի դեպքում: Սա վերաբերում է հազվագյուտ և պաշտպանված բույսերին, ինչպիսիք են գարնանաձաղիկը, հովտաշուշանը, լաբիատների ընտանիքի ներկայացուցիչները և այլն: Թիթեռները միջատներից բռնելու ենթակա չեն, բացառությամբ սպիտակների, իշամեղուների, փափկամարմինների և որոշ այլ կենդանիների հնարավոր չէ հավաքել: Ցանկացած կենդանի առարկաների հավաքածուն պետք է համապատասխան լինի, և այդ առարկաները պետք է հետագայում օգտագործվեն դպրոցական դրամաշնորհների համալրման կամ դասարանում մանրամասն ուսումնասիրության համար: Հակառակ դեպքում բավական է էքսկուրսիայի

ընթացքում դիտարկում անցկացնել: Սա նպաստում է դպրոցականների բնապահպանական հմտությունների զարգացմանը և բնապահպանական կրթությանը՝ ոչ թե խոսքով, այլ գործով:

Ժամանակակից հանրակրթական ծրագրերի վերլուծություն «Աշխարհի շուրջը» թեմայով

Տարրական դպրոցը հիմք է դնում երեխայի շրջապատող աշխարհի մասին գիտելիքների համար: Կենդանի և անշունչ բնության, բնական երևույթների, հասարակության մեջ վարքագծի կանոնների մասին գիտելիքների տարրերը ներառված են «Աշխարհի շուրջը» ինտեգրված դասընթացում, որը բաղկացած է երեք բլոկից.

1. «Մարդը և բնությունը».
2. «Մարդը և հասարակությունը».
3. «Կյանքի անվտանգության կանոններ».

Դասընթացի առաջնահերթ խնդիրն է.

- ❖ ուսանողների շրջանում աշխարհի միասնական, ամբողջական գունավոր պատկերի ձևավորում՝ սեփական և ընդհանուր բոլոր մարդկանց, բոլոր կենդանի էակների համար.
- ❖ իրականացվում է բնության և սոցիալական կյանքի առարկաների և երևույթների մասին երեխաների պատկերացումների համակարգում և ընդլայնում.
- ❖ իրենց գիտելիքների նկատմամբ հետաքրքրության զարգացում, սովորողների բարոյական փորձի հարստացում, նրանց մեջ սեր սերմանելով դեպի իրենց քաղաքը (գյուղը), հայրենիքը:

Ուսումնական նյութի կառուցվածքային մոտեցումը թույլ է տալիս տարեցտարի բացահայտել առանձին ասպեկտներ (ասպեկտներ) այդ ընդհանրացված ձևակերպումներում: Այսպիսով, աստիճանաբար, քայլ առ քայլ, մշակութաբանական մոտեցման տեսանկյունից և հաշվի առնելով ուսանողների տարիքային կարողությունների բարձրացումը, խորանում է «Աշխարհի շուրջը» դասընթացի բովանդակության արժեքային-իմաստային ներուժի դիտարկումը: Իրենց միասնության ու փոխադարձ սերտ կապի մեջ են հայտնվում բնական և հասարակական կյանքի ոլորտները:

Առարկայի ուսումնասիրությունը թույլ է տալիս.

Ավելի սերտ կապեր հաստատել բնության գիտելիքների և սոցիալական կյանքի միջև.

Ապահովել շրջապատող աշխարհի ուսումնասիրության իրական շարունակականություն և հեռանկար.

Ստեղծել պայմաններ բարոյական և էթիկական վերաբերմունքի ավելի հարթ և նպատակահարմար ձևավորման համար.

Մեծ ուշադրություն է դարձվում մարդու կյանքի հետ կապված շրջակա աշխարհում փոփոխությունների բացահայտմանը, ուսանողների կողմից առարկաների և բնական երևույթների անմիջական դիտարկման գործընթացում էքսկուրսիաների և զբոսանքների ժամանակ դեպի ճարտարապետության և ժամանակակից ճարտարապետության հուշարձաններ, այգիներ, թանգարաններ: Միևնույն ժամանակ, կարճ զբոսանքներ (1 և 2 դասարաններ) և առարկայական կամ բարդ էքսկուրսիաներ(3-րդ և 4-րդ դասարաններ) ուսումնասիրել բնական առարկաները կամ մարդկային ստեղծագործությունները իրենց բնական պայմաններում:

Մտածողության զարգացումն ապահովվում է դասագրքերում առարկաների համեմատման, դրանց էական հատկանիշների բացահայտման, դասակարգման, պատճառահետևանքային կապերի և կախվածությունների հաստատման տարբեր առաջադրանքների ընդգրկմամբ:

Մանկավարժական փորձ կրտսեր դպրոցականների բնապահականական դաստիարակության վերաբերյալ՝ բնագիտական էքսկուրսիաների անցկացման միջոցով

Մանկավարժական փորձը բաղկացած էր երեք փուլից՝ ճշտող, ձևավորող և վերահսկիչ:

Մանկավարժական հետազոտության մեթոդաբանությունը տրված է հատուկ հոհուն դասերի շարք շրջակա աշխարհի և բնության էքսկուրսիաների վերաբերյալ «էքսկուրսիայի եռթյունը» հասկացությունը դիտարկելիս անհրաժեշտ է նկատի ունենալ էքսկուրսիայի գործընթացի պայմանականությունը օբյեկտիվ պահանջներով: Յուրաքանչյուր էքսկուրսիա ներկայացնում է գործունեության հատուկ գործընթաց, որի եռթյունը որոշվում է կոնկրետ օրինաչափություններով (թեմատիկություն, նպատակաուղղվածություն, հստակություն, հուզականություն, ակտիվություն և այլն): Շրջայցը նպատակային, տեսողական ուսուցման գործընթաց է:

էքսկուրսիաների անցկացման մեթոդը միտված է օգնելու ուսանողներին ավելի հեշտ յուրացնել տեսական նյութը: Դա արվում է մեթոդաբանական տեխնիկայի օգնությամբ, որոնք բաժանվում են երկու խմբի՝ ցուցադրման տեխնիկա և պատմվածքի տեխնիկա: էքսկուրսիաների ցուցադրումը առարկաներից, գործընթացներից տեսողական տեղեկատվության քաղման բազմակողմ գործընթաց է, որի ընթացքում ուսանողների գործողությունները կատարվում են որոշակի հաջորդականությամբ, որոշակի նպատակով: Վիզուալիզացիայի արդյունավետությունը կախված է առարկաների ցուցադրման կազմակերպումից, ուսանողների կողմից դրանց ճիշտ դիտարկումից: էքսկուրսիայում գտնվող մարդը սովորում է ճիշտ նայել և տեսնել, դիտել և ուսումնասիրել:

Ուսումնական էքսկուրսիայի ավարտից հետո ամփոփվում են արդյունքները, կազմակերպվում է մտորում տարբեր մեթոդներով՝ ինքնազննատում, INSERT, հարցաթերթիկներ: Ուսանողները բարձր են գնահատում ուսումնական էքսկուրսիաները, իրենք առաջարկում են հետևյալ գործողությունների թեմաները՝ ընտրելով առարկաները: ուսումնասիրության: Նրանք շահագրգռված են շարունակել իրենց ծանոթությունը իրական արտադրության հետ, ինչպես նաև պատրաստ են

մասնակցել ապագա էքսկուրսիաների թեմաների մշակմանը, ինչը վկայում է ապագա մասնագետների մասնագիտական հաջող զարգացման մասին:

Աշխատանքային փորձի վերլուծությունը ցույց է տվել, որ ուսումնական գործընթացում դասերի (էքսկուրսիաների) անցկացման ակտիվ ձևերի օգտագործումը նպաստում է ուսումնական գործընթացի կրթական բաղադրիչի զարգացմանը, ընդհանուր և ընդհանուր կրթության ձևավորմանը և զարգացմանը: մասնագիտական իրավասությունները ուսանողները. Արտադպրոցական աշխատանքի փոխարինումը տեսական գիտելիքների հետ թույլ է տալիս հասնել բարձր արդյունքների հիմնական մասնագիտական կրթական ծրագիրը Դաշնային պետական կրթական ստանդարտին համապատասխան յուրացնելիս, ապահովում է ուսանողների ավելի արդյունավետ ինքնուրույն աշխատանք:

Եզրակացություն

Էքսկուրսիան կարելի է հասկանալ որպես մի տեսակ «ստեղծագործական լաբորատորիա», որտեղ ուսանողը սովորում է նկարչի մոտեցումն աշխարհին, սովորում է կորզել և ստեղծագործորեն վերակառուցել կենդանի իրականությունից ստացած տպավորությունները: Սա հնարավորություն է տալիս ընկալել «իրականության գեղագիտական վերաբերմունքը» որպես գեղարվեստական ստեղծագործության հիմք, հասկանալ, որ կյանքը չի կրկնօրինակվում, այլ փոխակերպվում է նկարչի կողմից գեղագիտական և գեղարվեստական իդեալների լույսի ներքո, իր տաղանդի ուժով, իր քրտնաջան աշխատանքի արդյունքում:

Ցե մեր հետազոտությունը- մշակել գրական էքսկուրսիայի մեթոդաբանություն, որը կօգնի դպրոցական-ընթերցողների գեղագիտական զգայունության ձևավորմանը, մեզ սկզբունքորեն նոր է թվում: Ուսանողների գեղագիտական դաստիարակության խնդիրներին էքսկուրսիայի հետ կապված նախկինում անդրադարձել են հետազոտողները: Ավելին, մեթոդական տեսության և դպրոցական պրակտիկայում էքսկուրսիաների և այլ տեսակի աշխատանքների հետ կապված «գեղագիտական դաստիարակություն» արտահայտությունը դարձել է սովորական: Բայց, որպես կանոն, լռելյայն ենթադրվում է, որ դա տեղի է ունենում ինքնին, պարզապես այն բանի շնորհիվ, որ ուսանողները բախվում են բնության գեղեցկություններին և արվեստի գործերին: Աշխարհը էսթետիկորեն ընկալելու կարողության արթնացման և զարգացման բուն գործընթացը չի դիտարկվել: Մեծ մասամբ, հենց դա է պատճառը, որ դպրոցում տարբեր գրական և էքսկուրսիա աշխատանքի արժեքի հետ մեկտեղ, հենց դրա գեղագիտական ազդեցությունն է ամենաքիչ դրսևորվում:

Այս առումով էքսկուրսիան հսկայական հնարավորություններ է տալիս, բայց ոչ որպես մեկ, Եպիգորդիկ երևույթ, այլ որպես մշտական ուղղություն ուսուցչի աշխատանքում՝ ձեռք բերելով իրականության գեղագիտական յուրացման համակարգի բնույթ:

Չետազոտության վարկած. էքսկուրսիան կարելի է դիտարկել որպես առաջատար և որոշիչ սկիզբ՝ հիմնված իրականության և նրա գեղագիտական փորձի հետ անմիջական շփման վրա՝ կոլեկտիվ և անհատական դիտարկումներ, զբոսանքներ, այցելություններ, հանդիպումներ, հիշողություններ և այլն:

Ենթադրում ենք, որ դպրոցականներն իրենց զարգացման բոլոր փուլերում՝ կապված որոշակի տարիքի հետ, կարողանում են գնալ նկարչի ճանապարհով: Սա

նշանակում է ոչ թե ստեղծագործական ակտի վերարտադրում, որը սկզբունքորեն անհնար է, այլ երկու փոխներթափանցող գործընթացներ. ըստ գեղեցկության օրենքների »:

Մենք ելնում ենք նրանից, որ էքսկուրսիային հնարավոր է դպրոցականներին սովորեցնել աշխարհին նայել որոշակի հեղինակի, ընդհանրապես արվեստագետի աչքերով, միաժամանակ զգալով իր մեջ ծնված արվեստագետ իր սեփական աչքերով:

Ուսումնասիրել դպրոցական գրական և էքսկուրսիոն ստեղծագործության պատմությունը և ներկա վիճակը դպրոցական-ընթերցողների գեղագիտական զգայունության զարգացման վրա դրա ազդեցության տեսանկյունից, որոշել այս ստեղծագործության զարգացման և կատարելագործման հնարավորությունները:

Օգտագործված գրականություն

1. Թուրունջյան - «Կրտսեր դարոցականի հոգեբանական առանձնահատկությունները»: 1962թ.

2. Ա. Տեր-Գրիգորյան - «Գործնական աշխատանքները բացատրական ընթերցանության դասերին» :1963 թ.

3. «Նախաշավիղ»գիտամեթոդական հանդես 2014

Սեմուշինա Լ.Գ., Յարոշենկո Ն.Գ. Միջնակարգ մասնագիտացված ուսումնական հաստատություններում դասավանդման բովանդակությունը և տեխնոլոգիան.

Դասագիրք. ձեռնարկ նախապատրաստման համար. միջավայրերի հաստատություններ: պրոֆ. կրթություն. - Մ .: Masterstvo, 2001.-272s.

4. Էքսկուրսիայի պատրաստման մեթոդիկա [Էլեկտրոնային ռեսուրս] / Մուսքի ռեժիմ.

5. Ուսումնական հաստատությունների ուսանողների համար արդյունաբերական էքսկուրսիաների կազմակերպման և անցկացման մեթոդիկա [Էլեկտրոնային ռեսուրս] / Մուսքի ռեժիմ.http://tourlib.net/statti_tourism/ekskurs-p.htm — Источник: <https://muegn.ru/hy/cognitive/literaturnaya-ekskursiya-kak-sredstvo-formirovaniya-esteticheskoi-vospriimchivosti-chitatelya-shkolnika-achk.html> © muegn.ru